

WYROK Z DNIA 23 LUTEGO 2012 R.

III KK 386/11

Uwzględnienie wniosku prokuratora, uzgodnionego uprzednio z oskarżonym (art. 335 § 1 k.p.k.), o skazanie tego oskarżonego bez rozprawy w określony sposób (art. 343 § 1 k.p.k.), może nastąpić jedynie wówczas, gdy w tym czasie nie zmieniła się sytuacja prawna oskarżonego, a więc jeżeli stoi on nadal pod zarzutem popełnienia określonego przestępstwa, cały czas tego samego. Jeżeli natomiast doszło do zmiany opisu i kwalifikacji prawnej tego zachowania, to prokurator powinien ponownie uzgodnić z oskarżonym sposób skazania go bez rozprawy, i to nawet wówczas, gdy kara i inne środki uprzednio uzgodnione mieszczą się w granicach kar i środków możliwych obecnie do orzeczenia. Nie można natomiast uznać, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy (art. 343 § 7 k.p.k.), gdy takich ponownych uzgodnień z oskarżonym prokurator nie dokonał.

Przewodniczący: sędzia SN: Z. Puskarski.

Sędziowie SN T. Grzegorzcyk (sprawozdawca), J. Matras.

Sąd Najwyższy w sprawie Damiana B., skazanego z art. 157 § 2 k.k., po rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w dniu 23 lutego 2012 r., kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w I. z dnia 10 stycznia 2008 r.,

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i p r z e k a z a ł sprawę Sądowi Rejonowemu w I. do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem, wydanym w trybie art. 343 w zw. z art. 335 k.p.k., Damian B. został uznany za winnego popełnienia w dniu 26 sierpnia 2007 r. w I. przestępstwa uszkodzenia ciała Krzysztofa C., zakwalifikowanego z art. 157 § 2 k.k. i skazany, zgodnie z uzgodnionym z oskarżonym, a załączonym do aktu oskarżenia, wnioskiem prokuratora o skazanie bez rozprawy na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat i oddaniem oskarżonego w tym czasie pod dozór kuratora, oraz orzeczeniem nawiązki na rzecz pokrzywdzonego w wysokości 300 zł. Wyrok ten uprawomocnił się bez zaskarżenia w dniu 24 stycznia 2008 r.

W październiku 2011 r. kasację na korzyść skazanego od tego wyroku wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając obrazę art. 343 § 7 w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegającą na niezasadnym uznaniu, że istniały podstawy do uwzględnienia wniosku prokuratora o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie uzgodnionej z oskarżonym kary bez przeprowadzenia rozprawy, podczas gdy wniosek ten uzgodniony został z podejrzanym, gdy zarzucano mu przestępstwo z art. 158 § 1 i art. 157 § 2 w zw. z art. 11 § 2 k.k., a skierowany do Sądu akt oskarżenia zarzucał Damianowi B. popełnienie czynu z art. 157 § 2 k.k., a więc z punktu widzenia oskarżonego, w innym układzie procesowym, korzystniejszym dla niego, i dającym mu podstawy do korzystniejszego ukształtowania tego wniosku w zakresie kary i środka karnego, co skutkowało brakiem podstaw do uwzględnienia go teraz na posiedzeniu. Wywodząc w ten sposób skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji. W uzasadnieniu kasacji podniesiono też, że z dniem 15 lipca 2011 r. zarządzone zostało wykonanie

kary pozbawienia wolności, które w tej sprawie zostało uprzednio zawieszone na okres próby, a do sytuacji takiej mogłoby nie dojść, gdyby wniosek prokuratora zawierał propozycję innego, uzgodnionego z oskarżonym, rozstrzygnięcia w przedmiocie reakcji karnej, co w ramach zarzucanego mu ostatecznie przestępstwa było ustawowo możliwe.

Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest w całości zasadna w stopniu oczywistym, dlatego też – jako wniesionej na korzyść oskarżonego – zdecydowano o rozpoznaniu jej na posiedzeniu, o którym mowa w art. 535 § 5 k.p.k.

Rzecz w tym, że początkowo, w dniu 26 sierpnia 2007 r., Damianowi B. zarzucono popełnienie, wspólnie z inną określoną osobą, przestępstwa z art. 158 § 1 i art. 157 § 2 w zw. z art. 11 § 2 k.k., a następnie w dniu 27 sierpnia 2007 r., że popełnił je nadto jeszcze z innym nieustalonym mężczyzną. W obu tych wypadkach podejrzany w swych wyjaśnieniach nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Później jednak, już po zastosowaniu wobec niego i drugiego ze współpodejrzanych tymczasowego aresztowania, przesłuchany w dniu 3 września 2007 r., przyznał się do jego popełnienia, a jednocześnie wyraził zgodę na skazanie go bez rozprawy na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat i dozorem kuratora oraz nawiązką w wysokości 300 zł. Jednakże w listopadzie 2007 r., po uchyleniu tymczasowego aresztowania przez prokuratora wobec obu podejrzanych oraz umorzeniu dochodzenia w stosunku do drugiego ze współpodejrzanych, dokonano zmiany wobec Damiana B. postanowienia o przedstawieniu zarzutów, zarzucając mu dopuszczenie się wobec Krzysztofa C. przestępstwa z art. 157 § 2 k.k. i objęto ten czyn ściganiem z urzędu. Następnie zaś wniesiono akt oskarżenia o ten czyn wraz z wnioskiem o skazanie bez rozprawy, a Sąd Rejonowy w I., na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2008 r., orzekł stosownie do tego wniosku.

Wydając wskazany wyżej wyrok Sąd Rejonowy uwzględnił wniosek prokuratora, który uzgodniony był wprawdzie z oskarżonym, ale uzgodnienie to miało miejsce w sytuacji, gdy zarzut stawiany wówczas oskarżonemu był z punktu widzenia prawa zdecydowanie surowszy niż następnie zarzucony mu w akcie oskarżenia. Była to zatem zgoda wyrażona w innej sytuacji prawnej oskarżonego niż ta, jaką stworzyła późniejsza zmiana zarzutów i akt oskarżenia. Dokumentacja sprawy nie wskazuje przy tym, aby oskarżony po zmianie zarzutów wypowiadał się w jakikolwiek sposób odnośnie do skazania go bez rozprawy. Wprawdzie wyraził on zgodę na takie skazanie za zachowanie poważniejszej natury, więc zapewne wyraziłby ją również za czyn łagodniej traktowany przez prawo, o jaki go ostatecznie oskarżono, ale instytucja skazania bez rozprawy zakłada nie tylko uzgodnienie poddania się takiemu skazaniu, ale także zaakceptowanie przez oskarżonego mających być objętych tym skazaniem określonych reakcji karnoprawnych, czyli kary, środków karnych i środków probacyjnych. Zmiana zarzutu na zachowanie łagodniej traktowane przez prawo stwarzała podstawy również do ponownego rozważenia sposobu skazania, i to mimo, że sugerowana dotąd kara mieściła się również w ramach nowego zagrożenia. Tego jednak w sprawie niniejszej nie uczyniono. Sąd zaś nie zauważył, że zgoda oskarżonego na określone skazanie przedstawione przez prokuratora nastąpiła w innych warunkach, niż te jakie tworzył akt oskarżenia.

Nie można zatem przyjąć, aby przy procedowaniu w tej sprawie przez Sąd na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2008 r. zachodziły warunki do uwzględnienia analizowanego wniosku. Tym samym Sąd naruszył zarzucany w kasacji art. 343 § 7 k.p.k., zaś prokurator – wymogi płynące z art. 335 § 1 k.p.k. Uwzględnienie bowiem wniosku prokuratora, uzgodnionego uprzednio z oskarżonym (art. 335 § 1 k.p.k.), o skazanie tego oskarżonego bez rozprawy w określony sposób (art. 343 § 1 k.p.k.),

może nastąpić jedynie wówczas, gdy w tym czasie nie zmieniła się sytuacja prawna oskarżonego, a więc jeżeli stoi on nadal pod zarzutem popełnienia określonego przestępstwa, cały czas tego samego. Jeżeli natomiast doszło do zmiany opisu i kwalifikacji prawnej tego zachowania, to prokurator powinien ponownie uzgodnić z oskarżonym sposób skazania go bez rozprawy, i to nawet wówczas, gdy kara i inne środki uprzednio uzgodnione mieszczą się w granicach kar i środków możliwych obecnie do orzeczenia. Nie można natomiast uznać, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy (art. 343 § 7 k.p.k.), gdy takich ponownych uzgodnień z oskarżonym prokurator nie dokonał. Nie chodzi przy tym o uzgadnianie z podejrzanym kwalifikacji zarzucanego mu czynu, gdyż ta kwestia nie podlega takim uzgodnieniom, ale o wzięcie pod uwagę, że doszło do zmiany sytuacji prawno-procesowej tego podejrzanego. Ta nowa sytuacja wymaga zaś, aby wypowiedział się on co do aktualności swej poprzedniej zgody na skazanie bez rozprawy w określony sposób.

Materiały tej sprawy wskazują, że nie dopełniono w niej powyższych wymogów, a tym samym kasacja niniejsza jest zasadna w oczywistym stopniu. Dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w I., który powinien teraz przeprowadzić postępowanie na zasadach ogólnych, co nie wyklucza, aby oskarżony wystąpił w trakcie tego procesu o skazanie go bez przeprowadzania dalszego postępowania dowodowego (art. 387 k.p.k.). Stosownie do art. 638 k.p.k., uchylając ten wyrok Sąd Najwyższy przyjął, że koszty postępowania kasacyjnego obciążają Skarb Państwa.

Mając to wszystko na względzie orzeczono, jak w wyroku.